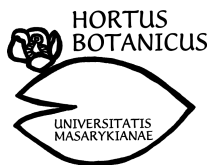


Ročenka 2017

Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty
Masarykovy univerzity, Brno, Kotlářská 2, 611 37
www.sci.muni.cz/bot_zahr
zahrada@sci.muni.cz
tel.: +420 549 495 660



Úvod

Botanická zahrada Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, zřízená při založení fakulty v roce 1922 profesorem Podpěrou, je doposud na svém původním místě a její základní vnitřní dispozice, složení sbírek ani poslání se nezměnilo. Svou plochou 1,5 ha se řadí mezi zahrady menší; většinu plochy zabírají sbírkové a expoziční části včetně záhonů systému rostlin, je zde jen velmi malé technické zázemí s komposty a pařeništi. Skleníky mají plochu 1.100 m². Ve venkovní části se pěstuje asi 2.500 taxonů rostlin, z čehož je asi 520 taxonů dřevin. Ve sklenicích je to kolem 2.500 taxonů subtropických a tropických rostlin. Součástí zahrady jsou i sbírky dřevin a péče o zeleň v areálu fakulty (3,5 ha).

Hlavním posláním botanické zahrady je pěstování rostlin, udržování a obměna sbírek tohoto živého materiálu. Sbírký následně slouží k prezentaci, výuce a výzkumu. Prezentace sbírek probíhá formou jejich zpřístupnění veřejnosti, a to každý den po celý rok, kromě vybraných svátků. Součástí prezentace je několikastupňový informační systém. Jeho základem jsou jmenovky u rostlin, následují naučné panely, audioprůvodce ve sklenicích, pracovní listy a další tištěné materiály, odborný výklad živého průvodce po sbírkách, až po individuální odbornou poradnu v oboru zahradnictví a botaniky, resp. odborné informace na webu zahrady. Kromě běžné otevírací doby jsou specializované kolekce prezentovány i na výstavách, kterých je během roku několik, většinou 3-5. K dalším pravidelným akcím patří Dny otevřených dveří, Jazzový večer, Noc vědců a výstavy umělecké.

V zahradě je k dispozici odborná knihovna s možností externích výpůjček, čítající kolem 1.300 položek zahradnické a botanické literatury, a dále prezenční srovnávací sbírka semen asi o 1.700 taxonech.

Zahrada vydává každoročně Index seminum - seznam semen sebraných v zahradě za daný rok. Semena slouží jednak k bezplatné výměně s ostatními zahradami po celém světě; tyto výměny jsou podmíněny mezinárodními konvencemi, kterými se řídíme, a ty nás zavazují k použití těchto semen pouze pro nekomerční účely. Semena si ale také často objednávají studenti a vědci pro svoje odborné práce.

Živý rostlinný materiál je pravidelně poskytován pro výuku na naší fakultě, Pedagogické fakultě MU, Mendelu, VFU, biologickou olympiádu i pro výuku na brněnských gymnáziích. Kromě toho se v posledních letech s rozvojem molekulárního studia rostlin rozšířilo i poskytování vzorků živých rostlin pro tyto účely pracovištím specializovaným na taxonomii, ale i pro zjišťování účinných léčivých látek v rostlinách. Jde o pracoviště jak u nás, tak i ve světě.

V botanické zahradě probíhají každoročně studentské práce, ať už bakalářské nebo následně i diplomové, pravidelnou výuku zde mají studenti různých fakult, účastníci seminářů na gymnáziích, prostory využívají studenti uměleckých škol, kteří sem chodí malovat nebo fotografovat. Zahrada je oblíbeným místem pravidelných srazů studentů, milenců, seniorů žijících v okolí, maminek s dětmi a vycházek dětí z okolních mateřských škol. Za pěkného počasí se zde často koná výuka pod širým nebem.

Obvykle jednou za dva roky se se svými rostlinami zahrada podílí na letní etapě Flory Olomouc ve společném pavilonu botanických zahrad. Svou polohou uprostřed rušného města, v krásném prostředí okolních činžovních domů, které byly v posledních letech citlivě opraveny, je zahrada oázou klidu nejen pro všechny návštěvníky, ale i pro různé živočichy. Můžeme zde vidět různé druhy menších živočichů (pijavy, žížaly, mnohonožky, stínky, drobní vodní korýši), vodního i suchozemského hmyzu (vážky, šidélka, čmeláci, včely, motýli, brouci, ploštice, mravenci), měkkýše (okružák, plovatka, hlemýžď), ryby (venku chováme karase zlatého), obojživelníky (čolci, žáby), plazy (užovka, v bazéně se v létě objevují želvy nádherné, které tam odkládají návštěvníci), ptáky (vrabci, rehci, sýkory, kosi, sojky, straky, vrány, kavky, havrani, strakapoudi, žluny, kachny divoké, holubi domácí a hrivňáci, hrdličky) a savce (myši, hraboši, veverky, zajáci, rejsci, ježci, netopýři, kuny, kočky, lidi). V areálu se vyskytuje velké množství různých druhů hub (ve fotogalerii máme zaznamenáno asi 90 nalezených druhů makromycet), řasy suchozemské i vodní, lišejníky a mechy (48 druhů nalezených mechorostů).

Botanická zahrada je jedním ze zakládajících členů Unie botanických zahrad České republiky (2005); tato profesní organizace sdružuje 35 botanických zahrad a arboret u nás, které se pravidelně scházejí, spolupracují a snaží se prosazovat společné cíle.

Při naší botanické zahradě působí od roku 1996 Sdružení přátel botanické zahrady, které má 33 členů. Toto občanské sdružení pořádá přednášky a exkurze a je otevřeno dalším zájemcům.

V roce 2012 se Botanická zahrada stala členem Společnosti pro zahradní a krajinářskou tvorbu.

Zaměstnanci v botanické zahradě v roce 2017

2 VŠ , 4 SŠ s maturitou v oboru zahradník, 4 vyučení v oboru zahradník, 1 uklízečka, 2 brigádnice studentky

Vedoucí: Mgr. Magdaléna Chytrá, délka zaměstnání v zahradě: 24 let

náplň činnosti: řízení a kontrola zaměstnanců, hospodaření s rozpočtem, odpovědnost za majetek, správa svěřených zařízení, většina práce sekretářky – účtování, inventarizace, docházka, cestovní příkazy apod., nákup zboží a materiálu pro práci, komunikace s vedením fakulty a dalšími odděleními fakulty, žádosti o kácení dřevin, odborný dohled nad tropickými a subtropickými skleníkovými sbírkami, jejich rozšiřování a rozvoj, určování rostlin a příprava jmenovek, příprava odborných výstav a dalších akcí, komunikace s externími dodavateli, spolupracovníky a vystavovateli, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé péče a rozvoje sbírek botanické zahrady a další zeleně v areálu fakulty na Kotlářské, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé strategie činnosti a rozvoje botanické zahrady, péče o další vzdělávání zaměstnanců zahrady, komunikace s návštěvníky, poradenská služba pro veřejnost, odborné posudky, vedení odborných exkurzí pro studenty, školy, veřejnost a U3V ve sklenicích, komunikace s návštěvníky a médií, konzultace bakalářských a diplomových prací studentů, granty – podávání a vedení, komunikace s členy Sdružení přátel botanické zahrady (tajemnice), viceprezidentka Unie botanických zahrad ČR.

Zástupce vedoucí a odborná pracovnice – botanička: Mgr. Ing. Jana Posslová, délka zaměstnání v zahradě: 2 roky, v polovině roku 2017 odešla na mateřskou dovolenou a je zde za ni zástup: Mgr. Kristýna Žáková

náplň činnosti: odborný dohled nad venkovními sbírkami botanické zahrady, určování rostlin, příprava jmenovek, sběr semen a tvorba Indexu seminum, komunikace s botanickými zahradami při výměně semen, návrhy a realizace krátkodobé i dlouhodobé péče a rozvoje sbírek botanické zahrady a zeleně v areálu a strategie činnosti a rozvoje botanické zahrady, správa knihovny, informačního systému a webu botanické zahrady, tvorba naučných panelů ke sbírkám a na výstavy, poradenská služba pro veřejnost, vedení odborných exkurzí pro

studenty, školy, veřejnost a U3V ve sklenících, komunikace s návštěvníky a médii, konzultace bakalářských a diplomových prací studentů, granty – podávání a vedení, služby o víkendech a při výstavách.

Zahradnice ve skleníku: Martina Kelblová, délka zaměstnání v zahradě: 2 roky

náplň činnosti: péče o rostliny ve skleníku – zálivka, přesazování, množení, úklid, návrhy rekonstrukcí expozic ve sklenících, příprava výstav, výroba dekorací, aranžování, občasné postřiky rostlin proti škůdcům, odborné provádění školních exkurzí ve skleníku, komunikace s návštěvníky, prodej vstupenek, služby o víkendech a při výstavách, úklid sociálního zařízení.

Zahradnice ve skleníku: Mária Muricová, délka zaměstnání v zahradě: 26 let

náplň činnosti: péče o rostliny ve skleníku – zálivka, přesazování, množení, úklid, příprava výstav, výroba dekorací, aranžování i na dalších společenských akcích fakulty a univerzity, odborné provádění školních exkurzí ve skleníku, komunikace s návštěvníky, prodej vstupenek, služby o víkendech a při výstavách, úklid sociálního zařízení.

Zahradnice ve venkovním úseku: Ivana Gajzlerová, délka zaměstnání v zahradě: 30 let

náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, průklesty dřevin, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradnice ve venkovním úseku: Jana Minarčíková, délka zaměstnání v zahradě: 2 roky

náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, výsevy rostlin, úklid, občasné postřiky rostlin proti škůdcům, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradnice ve venkovním úseku: Jaroslava Milionová, délka zaměstnání v zahradě: 30 let

náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, úklid sociálního zařízení, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradnice ve venkovním úseku: Jana Šmeralová, délka zaměstnání v zahradě: 26 let

náplň činnosti: samostatná péče o rostliny na svěřeném úseku – zálivka, přesazování, množení, úklid, služby o víkendech a při výstavách, údržba areálu fakulty, čištění semen, péče o semennou banku, rozesílání objednaných semen, údržba zásobní zahrady a pařenišť, drobné kancelářské práce, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradník ve venkovním úseku: Vladimír Remeš, délka zaměstnání v zahradě: 24 let

náplň činnosti: výsadby a množení dřevin, údržba areálu fakulty, sekání trávy a střihání živých plotů, průklesty a péče o dřeviny v botanické zahradě i areálu fakulty, pomoc při přenášení těžkých břemen a dalších těžkých pracích ve skleníku i na zahradě, úklid, péče o skládky kompostů a zemin a pařeniště, úklid sněhu a posyp vozovek, služby o víkendech a při výstavách, starost o nářadí, nástroje a přístroje pro práci, řidič traktoru a podnikového vozidla, nákup zboží a materiálu pro práci, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Zahradník ve venkovním úseku: František Šlégl, délka zaměstnání v zahradě: 15 let

náplň činnosti: výsadby a množení dřevin, údržba areálu fakulty, sekání trávy a střihání živých plotů, průklesty a péče o dřeviny v botanické zahradě i areálu fakulty, pomoc při přenášení těžkých břemen a dalších těžkých pracích ve skleníku i na zahradě, úklid, péče o skládky kompostů a zemin a pařeniště, úklid sněhu a posyp vozovek, služby o víkendech a při výstavách, starost o nářadí, nástroje a přístroje pro práci, řidič traktoru, další práce dle rozhodnutí vedoucí

Uklízečka: Eva Wiacková, délka zaměstnání na fakultě: 7 let, poloviční úvazek, uklízí kanceláře BZ i společné prostory v budově 4 a veřejné WC v zahradě.

Studentky v pokladně: Anna Kalandrová, Markéta Sedláková – ve službách se střídají a prodávají vstupenky do skleníků o víkendech od 9 do 15, resp. v létě do 16 hodin.

Návštěvnost v roce 2017

Počet zavíracích dní: 23

Počet otevřených dní: 342

Návštěvnost: celkem odhadem 25.000 návštěvníků
odhadem 14.000 neplatících návštěvníků (do zahrady je vstup volný),
platících návštěvníků: 15.041 osob
plné vstupné za 70 Kč: 1571 osob
zlevněné vstupné za 35 Kč: 1675 osob
školní exkurze: 1.932 osob
výstavy (vstupné 80 a 40 Kč, rodinné 200 Kč):
Výstava poštovních známek Květiny na známkách, únor 9 dní: 474 osob
Výstava o palmovém oleji, duben 23 dní: 1.031 osob
Výstava masožravých rostlin, květen 9 dní: 1.415 osob
Výstava sukulentů, září 8 dní: 1.523 osob
Výstava subtropických rostlin, říjen 4 dny: 695 osob
Výstava ptactva a morčat, listopad 10 dní: 4.186 osob
Jazzový večer, srpen 1 den, vstupné 150 a 100 Kč: 266 osob
Noc vědců, září 1 den, vstup zdarma, odhadem 350 osob
Dny otevřených dveří, leden 2 dny, vstup zdarma, odhadem 40 osob

Celkový zisk ze vstupného za rok 2017: 801.120 Kč

Prodej tiskovin (pracovní listy, pohledy, informační materiály, turistické známky): 14.383 Kč

Složení exkurzí: Přírodovědecká fakulta MU 80 studentů - neplatící

Pedagogická fakulta MU 80 studentů
Mendelu 50 studentů
ZŠ a SŠ 2432 žáků a studentů (tj. asi 80 školních tříd)
MŠ 100 dětí
U3V 150 návštěvníků
Ostatní 50 návštěvníků

Další akce:

Panely ke 20. výročí postavení skleníků arch. Talandou a výtvarné práce jeho vnuků - květen
Výstava skleněných vitráží Ivany Škrancové - září
Noc vědců: Promítání filmu o palmovém oleji, prohlídka skleníků, hudba kapela Tvoje máma, prezentace ÚKZÚZ a Geografického ústavu PřF MU – říjen
Výstava výtvarných prací žáků ZUŠ Jaroslava Kvapila – listopad až prosinec
2x Panely ÚKZÚZu – Plant Sentinel Network, říjen

Index seminum 2017:

Obsahuje více než 1000 položek, je rozeslán e-mailem do více než 300 zahrad po celém světě. Od roku 2017 je zahrada zapojena do systému IPEN.

Další služby poskytnuté zahradou:

Zavedena nová exkurze pro mateřské školy – Poznávejte rostliny všemi smysly.
Poskytnutí živých rostlin pro výuku: 6 požadavků – 40 položek
Poskytnutí živých rostlin pro vědecké účely: 4 požadavky – 20 položek
Poskytnutí sazenic Victoria cruziana k výsadbě v lázních Piešťany a Bojnice na Slovensku, Olomouc, Praha.
Výzdoba auly pro účely promocií a dalších akcí MU a PřF MU: 4x.
Spolupráce s Ústavem botaniky a zoologie PřF MU při zimování karase zlatého.
Spolupráce se SZaŠ Rajhrad při naší výstavě sukulentů (5 dní po 2 studentech).
Trvalé a dočasné umístění meteorologických přístrojů pro Geografický ústav PřF MU v zahradě.
Focení svatebčanů: 6x, focení pro komerční účely: 4x
Spolupráce s médii, odpovědi na dotazy médií (25x), poskytování tiskových zpráv o našich akcích a otevírací době (15x), odborné reportáže v pořadu Českého rozhlasu Meteor ČR.
Odborné poradenství pro veřejnost.

Knihovna:

Vyřazení části knihovního fondu – lístková služba, časopisy, cca 80 ks.
Přírůstek knihy 15 + 8 titulů časopisů; 25 externích výpůjček, 1 interní studující, knihovna je od roku 2017 kompletně digitalizovaná.

Exkurze a účast našich zaměstnanců na kurzech a konferencích:

Valná hromada UBZČR v Praze PřF UK, leden, 1 den, 2 zaměstnanci
Exkurze do Botanické zahrady Liberec, červen, 6 osob.
Floristický kurz České botanické společnosti, Jindřichův Hradec, 5 dní, červenec, 2 zaměstnanci
Botanické družení Unie botanických zahrad ČR, Zoo Plzeň, srpen, 2 dny, 7 zaměstnanců
Návštěva na cizích výstavách: Kamélie v Rájci – únor, Vánoční výstava Zahradnická škola Rajhrad - prosinec
Účast na schůzích rady Unie botanických zahrad 2x, M. Chytrá
Účast na konferenci ČBS v Praze – 2 zaměstnanci, 2 dny – listopad
Účast na konferenci SZKT v Luhačovicích – M. Chytrá, 3 dny - prosinec

Studentské práce probíhající v botanické zahradě:

1. SOČ Pokojové rostliny včera, dnes a zítra – Gabriela Františová, Gymnázium Znojmo, podpořeno JCMM – M. Chytrá konzultantka, studentka postoupila do krajského kola.
2. SOČ přírodopisný vzdělávací program pro MŠ – Pohádková říše rostlin - Klára Borešová, Gymnázium Křenová – J. Posslová konzultantka, studentka postoupila do krajského kola.

Akce Sdružení přátel botanické zahrady:

Exkurze Hodonínská dубrava, květen, 15 účastníků. Přednáška doc. Víta Grulichy – Botanické postřehy z Itálie, prosinec, 28 účastníků.

Pracovní a stavební aktivity

9x chemický postřik proti škůdcům ve sklenících provedený specializovanou firmou.
Prořezání a vazby stromů: mandloň před skleníky, na zahradě: lípa 2x, borovice, modřín, olše, zmarličník, na fakultě: děkanova lípa.
Výsadby: mandloň před skleníky, nová výsadba šefíků za pomníkem, výsadba Cryptomeria japonica před děkanátem, Catalpa duclouxii u 11., Betula lenta za 1., keře u plotu Kotlářská, popínavky u nového plotu, pěnišníky vedle bazénu u žaby.
Stavba a opravy: opětovné předláždění před skleníky v rámci reklamace, oprava a natření pergoly, výměna kůlů v plotě zahrada-fakulta, vytvoření nového sezení pod pergolou u garáže, oprava bazénu na Japonsku, nový prostor pro listovku (umístěn nový fakultní naftový generátor na elektrinu v místě staré listovky), nátěry kovového schodiště, dveří a radiátorů na veřejném WC, výmalba WC, nové kliky na WC a u branky, výmalba chodeb a veřejných WC v budově 4.
Skleník: oprava stínění ve skleníku č. 5, výměna 10 reflektorů, oprava a izolace zídky v kaktusovém skleníku.
Vypracování Studie na zachytávání srážkové vody ze skleníků.
Nový foukač na listy, lednice v denní místnosti, zatavovačka na jmenovky.
Nové pohlednice 3 typy, dotisk brožury – průvodce, letáky a program akcí pro veřejnost.
Reklama u nádraží 4x.
Denní sledování teploty a srážek, v roce 2017 zde bylo 456 mm srážek.

Zpracovala v lednu 2018, Mgr. Magdaléna Chytrá